

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาศาสนาการณด้านการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุบ้านวังอิทก หมู่ที่ 3 ตำบลวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก และ 2) เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุของบ้านวังอิทก ให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน กลุ่มเป้าหมายเป็นการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้สูงอายุบ้านวังอิทก หมู่ที่ 3 ตำบลวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 39 คน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 4 คน รวม 43 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสนทนากลุ่ม แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม โดยการจำแนกกระบวนการวิจัยออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นตอนเตรียมการประชุมชุมชน หรือขั้นตอนเตรียมชุมชน (2) ขั้นตอนการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาชุมชน (3) ขั้นตอนการวางแผน (4) ขั้นตอนการนำแผน/โครงการปฏิบัติ และ (5) ขั้นตอนการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลในลักษณะเชิงพรรณนา และบรรยายตามประเด็นที่ศึกษา ซึ่งอาศัยข้อมูลจากการจัดบันทึกพร้อมกับการบันทึกเทปร่วมในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาและความต้องการ รวมไปถึงข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างเสริมอาชีพ และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุบ้านวังอิทก

ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุภายในชุมชนต้องการที่จะมีอาชีพเสริมที่สามารถทำได้ที่บ้าน และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว คณะผู้วิจัยจึงได้จัดทำโครงการภูมิปัญญาแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารจากปลา (ปลาต้ม) ตามความต้องการของชุมชน เมื่อได้ถ่ายทอดความรู้และดำเนินโครงการแล้ว คณะผู้วิจัยจึงได้จัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจจากผู้สูงอายุที่ได้เข้าร่วมโครงการ ผลจากการประเมินโครงการพบว่า ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการดังกล่าวระดับมาก สามารถนำภูมิปัญญาและทรัพยากรของชุมชนที่มีอยู่มาใช้ในการเพิ่มรายได้แก่ตนเองและครอบครัว ซึ่งส่งผลทำให้ผู้สูงอายุบ้านวังอิทกรู้สึกภูมิใจในตนเอง มีคุณค่าและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นสามารถช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ว่างงานให้มีรายได้ และไม่เป็นการระต่อลูกหลาน

นอกจากนี้ คนในชุมชนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของผู้สูงอายุในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ และสร้างรายได้ ส่วนแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุอย่างยั่งยืนเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลา ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่จะเข้ามาสนับสนุน และผลักดันให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในอาชีพและคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ